

Krysař

Vyšlo také v tištěné verzi

Objednat můžete na
www.cooboo.cz
www.albatrosmedia.cz

Viktor Dyk
Krysař – e-kniha
Copyright © Albatros Media a. s., 2025

Všechna práva vyhrazena.
Žádná část této publikace nesmí být rozšiřována
bez písemného souhlasu majitelů práv.

ALBATROS MEDIA

Krysař

VIKTOR DYK

CooBoo Classics svazek 16

COO
BOO

Chcete, aby příběh této skvělé knihy pokračoval i potom, co ji dočtete? Tak ji pusťte dál do světa! Vše potřebné se dozvíte na **www.restorio.cz**.

Albatros Media podporuje udržitelný rozvoj, který vrací použitým věcem smysl. On-line antikvariát Restorio vaše knihy odkoupí a zaplatí vám ihned – nečekáte, až se prodají. Získané peníze si můžete nechat, nebo si vyberete charitu, kterou jimi podpoříte. V tom případě navýší Restorio částku o 20 %.

Příteli Jaroslavu Kamprovi

Viktor Dyk
září 1911

I

„A vaše jméno?“

„Nejmenuji se; jsem nikdo. Jsem hůř než nikdo, jsem krysař.“

Muž, který takto mluvil, stál se vzpřímenou hlavou před vraty domu, v nichž se do soumraku bělala ženská postava. Hleděl na ni svýma temnýma, pátravýma očima. Byl vysoký a štíhlý, štíhlejší ještě ve svém přiléhavém sametovém kabátci a v úzkých nohavicích. Jeho ruce byly drobné a jemné jako ruce paní. Neměl při sobě ani zbraně, ani hole, ač se zdálo, že přichází z daleka, po cestách, jež vždy jisty nebyly. Svíral zato něco dlouhého a ozdobného, co budilo zvědavost ženy, s kterou hovořil. Byla to píšala cizokrajné práce, jaké dosud neviděla.

„Krysař,“ zasmála se žena ve dveřích. „Přicházíte včas do Hameln. Není tu krysaře; zato krys je tu mnoho. Vysvětlete mi, krysaři, odkud se berou krysy? Nebývalo jich dříve, jak nám říkají. Je pravda,“ končila s úsměvem, „staří lidé míní, že svět je stále horší.“

Krysař pokrčil rameny.

„Odkud jsou, nevím. Jsou však v každém z vašich domů. Hlodají bez ustání; hlodají dole ve sklepech, hlodají tam, kde jich nevidíme. Stanou se však dotěrnými a stoupají pak výše. Připravujete hostinu, svatbu, křtiny, což já vím? Představte si, že se náhle při hostině zjeví krysy s dlouhými boltci a dlouhými kníry. Tento zjev kazí chuť, chápete přece.“

„Ano,“ smála se žena ve dveřích. „Při svatbě Kateřiny objevila se pořádná krysa. Ženich byl bledý jako stěna a Kateřina padla do mdlob. Lidé nesnesou nic tak málo jako to, co jim kazí chuť; odhodlají se pak zavolat krysaře.“

„Připravujete svatbu nebo křtiny?“ otázal se krysař náhle, bez přechodu.

Žena ve dveřích se zasmála hlasitě.

„Jste cizinec, je zřejmo, že jste cizinec. Nejsem vdána, krysaři.“

Krysař se uklonil.

„To nevádí... nijak to nevádí. Nuže, povolají krysaře. Krysař píská a píská, až vyvede všechnu havěť z jejích skrýší. Jde za ním jako omámená. Zavede ji do řeky, do Rýna, Dunaje, Havoly, Vesery. A dům je prostý krys.“

Krysař opět se uklonil a jeho hlas zachvěl se nějakou elegií. Žena mlčela, pohrávajíc si větvičkou jasmínu.

„Ale je-li tomu tak, nepomyslí nikdo na krysaře. Krysař, cizinko, je muž, který nezůstává, ale jde. Lidé

vidí ho rádi přicházet. Ale odcházeti vidí ho mnohem raději.“

„Opravdu?“ řekla pouze. Znělo to jako povzbuzení a snad to ani povzbuzení nebylo. Ale krysař chápal to tak. Bledé jeho tváře se zbarvily; byla by to mohla pozorovat, nebýti temna.

„Cítím to, cizinko. Lidé nemilují krysaře; bojí se ho pouze.“

Děvče zasmálo se opět.

„A čím to, že jdou krysy tak slepě za vámi, krysaři?“

Krysař ukázal na píšťalu, která oživila tímto pohybem.

„Je to zvláštní nástroj,“ řekl.

Pohlédla zvědavě na mluvčího i na píšťalu. Dotkla se jí lehce.

„Píšťala,“ řekla pak pohrdavě. „Pěkná píšťala. Ale nic více než píšťala.“

„Krysy mají dobrý sluch a má píšťala dobrý zvuk.“

Oči krysařovy zaplály podivným ohněm. Děvče ve dveřích maně ucouvlo. Větvička jasmínu v její ruce se chvěla.

„Mám zvláštní nadání vyhánět krysy,“ pokračoval krysař. „Pískám občas na ni velmi smutné písně, písně všech krajů, kterými jsem prošel. A já prošel mnoha zeměmi; slunnými i ponurými, pláněmi a horami. Má píšťala zní tak tiše. Krysy slyší a jdou. Není takového krysaře mimo mne. Povím vám něco, cizinko,

která se umíte tak zvonivě smáti. Nikdy jsem nepískal plným dechem; byl to vždy tlumený zvuk. Kdybych pískal plně, ne pouze krysy šly by za mnou.“

Krysař domluvil. Oči uhasly a svěsil bezděčně ruce s píšťalou.

„Nemám odvahy,“ dodal po chvílce. „Stalo by se něco krutého.“

Děvče stálo zamlklé a nespouštělo očí z píšťaly a krysaře. Když krysař mlčel, řekla zcela tiše:

„Líbíte se mi, krysaři. Nežli přišel soumrak, viděla jsem ve vašich černých vlasech stříbrné nitky. Nežli jste promluvil, pozorovala jsem na vašem čele vrásky. Ale přesto se mi líbíte. Milovalo vás jistě mnoho žen.“

„Snad,“ odvětil krysař. „Nepamatuji se.“

Slova krysařova měla podivný a jímavý přízvuk. Děvče zvažnělo. Naklonilo se ke krysaři, takže cítil téměř horký jeho dech.

„Líbíte se mi, krysaři,“ dělá. „Ale na vašem místě zapískala bych na píšťalu – plně – vší silou –“

„Víte, co by to znamenalo?“ otázal se krysař temným hlasem. „Já to nevím. Vím pouze, že mne časem pojímá úzkost. Hledím na svou píšťalu jako na něco, co mnohé zahubilo a co ještě mnohé zahubí. A pak se usměji. Není to nic než právě pěkná píšťala, sama jste to řekla. A já nejsem více než krysař, který má odvádět nezvané hosty. Krysař, který jako Ahasver jde z města do města, z jihu na sever, ze západu na

východ. A jako Ahasver nemám stání. Pobyl jsem zde příliš dlouho, cizinko.“

„Ne,“ pravila. A pak šeptala tiše: „Říkejte mi Agnes.“

„Agnes –“ řekl. Mluvil měkce a hudebně. V jeho ústech vše nabývalo kouzla.

Hleděla na něho napjatě.

„Odejdete záhy z Hameln?“

„Nevím,“ řekl. „Není to v mé vůli. A – –“

Odpověděl pohledem.

Usmála se svěžím a čistým smíchem mládí a radosti. Znělo to jako zvony vzkříšení.

„Myslím, že tu máte co činiti; je tu mnoho krys.“

A vážněji dodala:

„Zůstaňte, krysaři.“

Neodpovídal. Zraky jejich se utkaly. Hleděla neklidně a tázavě do planoucího krysařova zraku. Větvička jasmínu chvěla se v její ruce.

„Mám milence,“ řekla.

Krysař vzal ji za ruku.

„Nechci ho viděti. Nechci o něm slyšeti. Víím, že je na světě mnoho šeredných věcí. Co je mi po tom, nepřijdou-li mi do cesty. Nechci ho viděti. Ale kdybych ho viděl...”

Hlas krysařův zesmutněl a ztemněl. Znělo to vážně a varovně jako hrana.

„Ne,“ vydechla. Ale nebylo jisto, co znamenalo toto ne. Ocitli se na prudkém spádu, kde nečiní se kroky, kde zbývá pouze let. Podržel její ruku ve své a nechala

mu ji. Stiskl. Stiskl ji prudce a vášnivě, že by byla vykřikla bolestí. Opakovala přesto stisknutí. Tato bolest ji omamovala.

„Agnes – –“ řekl.

Znělo to jako otázka a jako prosba.

Pohlédla na něho a usmála se.

„Ano,“ řekla. A bylo zřejmo, co znamenalo toto ano. Bylo zcela nahé, bez ostychu a bez výhrad. A děvče ve dveřích podalo krysaři snítku jasmínu.

II

Byl to kout v dobrém hanzovním městě Hameln, kout tichý a opuštěný, skoro jako by města nebylo. Těžké vozy nehrčely tudy s náklady zboží; nehlučely tu trhy a nejezdili zde jezdci v bohaté zbroji. Ani procesí tudy nechodila. Pouze hlas zvonu zněl sem z chrámu svaté Trojice v Hameln, hlas vážný a zádumčivý, ale z těch hlasů, kterým, poněvadž jsme je často slyšeli, zapomínáme naslouchati. Aspoň Agnes, otevřela-li své okénko, slyšela spíše jiné hlasy.

Bylať pod jejími okny zahrada v květu, kde zpívali jí ptáci, kde vše bzučelo životem a úsměvy na její pozdrav. V zahradě bylo tolik vůní, z nichž kterákoli dovedla opojovati. A Agnes se zdálo, že je květem mezi květy a vůní mezi vůněmi.

Byl tu také dům s prejzovou střechou, starý a skrytý zelení kaštanů. Ale tento dům dovedl tak náhle zjasněti a otevřít se v slunci.

Matka krásné Agnes, žena znavená spíše než lety smutnými příběhy, na které vzpomínala s hrůzou a steskem, chvěla se zimomřivě a ploužila se domem

jako stín. Slunce a světlo ji lekal; prchala před ním jako noční pták.

Ale Agnes nezdálo se nic lekati, hleděla s důvěřivým úsměvem do příštích dnů.

A krysař stále pobýval v Hameln.

Vyháněl krysy.

Byla to událost pro Hameln. Děti a staří provázeli ho na jeho cestách. Děti a staří divili se krysám, které šly za ním slepě do záhuby, fascinovány jeho píšťálou, sotva více slyšitelnou pro dobré a počestné občany města nežli vzdálené bzučení hmyzu.

A vlny řeky přijaly krysy a pohltily je. – Vlny řeky je přijaly a nesly do moře, do vzdáleného moře; nikdy už neporuší dobré chuti ctihodných kupců hanzovního města.

Krysař vyháněl krysy; ale kromě toho byl jiný důvod jeho pobytu v Hameln.

III

Sepp Jörgen, rybář, bydlil na břehu Vesery tam, kde se sbíhala s Havolou. Měl malý a chudý domek. Vedl život ubohý a nuzný.

Lidé všech cechů v Hameln posmívali se ubožáku. Chápal tak příliš těžko. Byl to dobrý, ale těžkopádný hoch. Říkali, že se usmívá a pláče až příštího dne. A měli pravdu.

Co se týče ryb, nebylo třeba myšlenek. Bylo třeba rozhoditi sítě a čekat. Čekat Sepp Jörgen uměl jako málokdo. Čekal trpělivě a odevzdaně; dočkal se však málokdy čeho. Říkají, že se tak děje těm, kdo odevzdaně a trpělivě čekají.

Ale Sepp Jörgen neztrácel trpělivosti. Chápal, že den se musí podobat dnu a noc noci. Chápal, že se rodí někteří k štěstí a jiní ke strastem. Chápal, že jsou páni v nádherných kožiších a krásných řetězích na radnici, kteří poroučejí, a že je chudina v temných, vlhkých doupatech, které nutno poslouchat. To vše chápal, poněvadž viděl to po celý svůj život.

Věděl také, že je nutno vyhnout se z cesty, jedou-li po říšské silnici opilí lancknechti. To všechno věděl, třeba byl nechápavý hoch.

A věděl posléze, že se mu všichni posmívají. Druhé rybáři, děvčata v Hameln. Bolelo ho to časem a bylo těžko říci, co více bolelo. Svíral často pěsti a také srdce mu to mnohdy svíralo. Na neštěstí, dík neblahému určení Seppa Jörgena, až příští den. A tak odcházeli klidně muži, když ho uráželi, a ženy, které by byl mohl milovat, mizely v dáli. Bylo to určení rybářovo. A neuniknete určení.

A přece Sepp Jörgen byl statný hoch, silných svalů, pevných pěstí. Statný a ne ošklivý hoch, hoch dobrého srdce a dobrých, poněkud zalekaných očí.

Vše, co měl, byl drozd v kleci, kterého úzkostlivě ošetřoval. Dovedl to, poněvadž to vše bylo jednoduché a prosté, den co den stejné a den co den krásné, jak se aspoň Jörgenovi zdálo. Drozd v kleci se mu neposmíval ani ho neranil. A bylo-li rybáři krušno a těžko, dovedl utišiti poněkud jeho pošetilé srdce. Rybář Jörgen naslouchal zpěvu konejšivému a jasněmu. Zapomínal na špatný lov, na svoji nouzi, na urážky všech v Hameln a na krásné dívky, které měli jiní a nikdy on. Usmíval se, ukolébán zpěvem; a vše se na ubohého usmívalo. Ženy přicházely a líbaly ho.

Pták zpíval.

A Sepp Jörgen žil, ničeho dále nečekaje.

IV

Milenec jmenoval se Kristián. Říkali mu Dlouhý Kristián.

Měl plavé vlasy a modré oči. Měl všechno, co může mítí občan v Hameln: počestné rodiče a zachovalé jméno a úctu k radnici a kostelu. Byl zaměstnán v obchodě svého strýce v podloubí náměstí v Hameln. Byl to soukenný obchod, známý široko daleko. A ježto strýc Kristiánův byl bezdětek, kojil se Kristián nadějí, že se stane dědicem. Chyba byla ta, že strýc Ondřej, třeba nemladý, neustával ve svých záletech kupce, který může platiti, záletech pohoršujících město tak cti-hodné. Dlouhý Kristián činil, co mohl. Odváděl pokušení od strýcovy cesty. Dohodil mu pannu Gertrudu, letitou a prostou svůdnosti, za hospodyní. Strýc Ondřej měl tak málo času pro své lásky. A tak kolísal Kristián mezi úzkostí a nadějí. Kromě toho miloval Agnes.

Vypravoval jí o svých starostech a bezesných nocích, kdy myšlenka na svůdnice tlačila ho jako můra: vypravoval jí o záletech strýcových s pohoršením, kterého je schopen muž počestný a ohrožený dědic.

Vážení čtenáři, právě jste dočetli ukázkou z knihy Krysař.

Pokud se Vám ukázka líbila, na našem webu si můžete zakoupit celou knihu.